

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

Luonnon monimuotoisuusstrategia perustuu kansainvälisiin sitoumuksiin, joihin Suomen on vastattava. On erittäin tärkeää, että Suomen kansallisten lähtökohtien laadinnassa on nostettu esille oikeudenmukainen toimeenpano. Kainuun liitto korostaa, että kansallisten tavoitteiden asettamisessa ja keinojen toimeenpanossa huomioidaan alueiden erilaisuus, osaaminen ja päätäntävalta.

3.1 ja 3.2 Päätaavoite ja tarkemmat tavoitteet

Päätaavoite ”Vuoteen 2030 mennessä luontokato on pysäytetty ja luonnon monimuotoisuus elpyy” on yhdenmukainen kansainvälisesti asetettujen tavoitteiden kanssa. Päätaavoite jakaantuu 22:ksi tarkemmaksi tavoitteeksi, joiden toteuttamisessa on tarpeen huomioida Ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman KIS2035 ja Kansallisen metsästrategian KMS2035 tavoitteet mahdollisten ristiriitojen välttämiseksi. Toisaalta luonnon monimuotoisuusstrategiassa tulee tuoda esille muiden kansallisten strategioiden ne toimenpiteet, jotka tukevat luonnon monimuotoisuusstrategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Elinympäristöjen säilyttämisen merkitystä ja niiden pirstaleisuuden vähentämistä voisi korostaa enemmän. Tähän voidaan vaikuttaa maankäytön suunnittelulla ja eri maankäyttömuotojen yhteensovittamisella, jossa maakuntakaavoituksen rooli korostuu. Esimerkiksi ekologiset yhteydet ja suojeluverkostojen kytkeytyneisyys maakunnan sisällä ja yli maakuntarajojen voidaan huomioida maakuntakaavoituksessa alueiden erityispiirteet huomioiden, jolloin turvataan lajien elinympäristöt, mutta samanaikaisesti voidaan yhteensovittaa aluevarauksia muuhun maankäyttöön kuten metsätalouteen, kaivostoimintaan ja tuulivoimaan.

Suojelutavoitteet edellyttävät alueiden kuulemista ja on myös turvattava elinkeinojen säilyminen ja kehittyminen kokonaiskestävyyden periaatteen mukaisesti.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

Luonnon monimuotoisuuden seurattavat ulottuvuudet ovat tarpeellisia ja kuvaavat hyvin luonnon tilaa ja sen kehittymistä. On hyödyllistä ja kustannustehokasta keskittyä uhanalaisten lajien ja luontotyyppien suojeluun. Seurattava tavoite ”lajiyhteisöjen kannat ja levinneisyys” koskee erityisesti Kainuun metsäpeuraa, mikä on tarpeen huomioida yksityiskohtaisempia tavoitteita asettaessa. Luonnoksessa on tunnistettu, että yksityiskohtaisia tavoitteita voidaan asettaa vain sellaisille luonnon monimuotoisuuden ominaisuuksille, joiden kehityksestä tulee strategiakauden aikana olemaan vähintään kohtalainen tietotaso. Metsäpeuran osalta on saatavilla riittävää lajikohtaista tietoa. On oleellista, että viranomaistyössä on käytettävissä ajantasainen aineisto mitä voidaan huomioida mm. kaavoituksessa.

Elinympäristöjen laadun parantamisessa on tunnistettu metsien hoidon ja käytön rooli. Alueiden erilaisuus huomioiden on oleellista, että tämä tavoite kytketään alueellisten metsäohjelmien laatimiseen ja toteuttamiseen, jolloin voidaan huomioida alueiden erityispiirteet ja turvataan suojelutavoitteiden ja metsien taloudellinen käyttö.

Rakennetun ympäristön merkitystä luonnon monimuotoisuudelle voisi tuoda luonnoksessa selvemmin esille. Kaavoitus ohjaa maankäyttöä ja yhteensovittaa eri maankäyttömuotojen tarpeet. Kaavoitus on tulevaisuuden suunnittelua ja sen avulla voidaan edistää luonnon monimuotoisuutta.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

Tavoitteeksi on asetettu suojelupinta-alan kasvattaminen 30 prosenttiin Suomen maa-alueiden ja sisävesien sekä merialueiden pinta-alasta vuoteen 2030 mennessä. Strategian mukaan Suomessa on EU:n yhteisten tavoitteiden mukaisesti sitouduttava siihen, että vähintään 10 % maa- ja merialueista on tiukasti suojeltua. Strategiassa olisi tarpeen selventää mitä suojelupinta-alan kasvattaminen tulisi käytännössä tarkoittamaan sekä millaisin rajoituksin ja toimenpitein niiden luontoarvojen säilyttämistä ja lisäämistä tehokkaimmin edistettäisiin. Strategiassa olisi hyvä huomioida, että suojelu tapahtuisi vapaaehtoisin toimin.

Strategiassa on todettu, että suojelusuunnittelussa tulee ottaa huomioon alueellinen kattavuus. Kainuun liitto korostaa, että tavoitteiden asettamisessa on tarpeen huomioida alueiden erilaisuus ja suojeltavan alueen laatu, jolloin kohdistetaan suojelutavoitteet oikeasti monimuotoisuudeltaan arvokkaimmille alueille. On hyvä, että strategiassa ei ole asetettu jokaiselle maakunnalle 10 % tiukkaa suojelutavoitetta. Esimerkiksi Kainuussa suojelualueiden kokonaismäärä on jo lähtötilanteessa noin 10 % maakunnan maapinta-alasta (ymparisto.fi). Natura 2000 -verkoston pinta-ala on yhteensä 156 387 hehtaaria (www.ymparisto.fi), mikä on noin 6,9 %:ia maakunnan pinta-alasta.

Metsät ovat laajin elinympäristö ja uhanalaisten lajien kannalta merkittävä, jolloin metsiin kohdistuu suojelupainetta. EU:n biodiversiteettistrategian kaikille jäsenmaille yhteisen tavoitteen mukaisesti Suomessa sitoudutaan suojelemaan tiukasti kaikki jäljellä olevat vanhat ja luonnontilaiset metsät vuoteen 2030 mennessä. Luonnon monimuotoisuusstrategian mukaan niiden suojelu kasvattaa

erityisesti Pohjois-Suomen metsien suojelupinta-alaa. On myös tunnistettu, että Etelä- ja Keski-Suomen suojeluverkko on puutteellinen ja että juuri ne metsätyypit, joilla on eniten uhanalaisia lajeja sijaitsevat juuri eteläisessä Suomessa. Esim. lehdoissa ja paahderinteissä, jotka kattavat 5 % maamme metsäpinta-alasta, esiintyy yli 50% uhanalaisten metsälajien elinympäristöistä.

Kainuun liitto korostaa, että metsien suojelun osalta on huomioitava alueiden erilaisuus ja metsien merkitys elinkeinoelämälle. Kainuun liitto tuo esille, että Kainuun metsätalousmaasta on jo nyt puutuotannon ulkopuolella yhteensä 25 prosenttia pinta-alasta (sisältäen suojelut metsät sekä kituja joutomaat). Metsämaan osuudesta vastaava luku on 14 prosenttia. Pienialaisia metsäkohteita on lisäksi suojeltu metsälaililla ja metsänomistajien vapaaehtoisin toimin noin viisi prosenttia metsätalousmaasta. Kainuun metsämaapinta-alasta valtio omistaa 46 prosenttia, yksityiset 41 prosenttia, yhtiöt 10 prosenttia ja kunnat, srk, ym. kolme prosenttia. (Kainuun metsäohjelma 2021-2025). On huomioitava Metsähallituksen rooli arvokkaiden elinympäristöjen ja soiden ennallistamisessa valtion alueilla, mitä työtä tehdään jo nyt.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

Strategialuonnoksessa tuodaan esille luonnonvarojen ylikulutuksen, maankäytön ja rakentamisen merkitys luontokadon syiden joukossa. Strategiassa todetaan, että luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta on olennaista vähentää painetta neitseellisten uusien luonnonvarojen ottamiselle. Kainuun liiton näkemyksen mukaan tässä on keskeisenä toimenpiteenä kiertotalouden kehittäminen. Samaan aikaan ei pidä lainsäädännöllä estää tai hidastaa esimerkiksi teollisuuden sivuvirtojen hyötykäyttöä tuotteina ja raaka-aineina, kun samalla pyritään vähentämään neitseellisten uusien luonnonvarojen ottamista.

Alueille ja maakunnille on turvattava riittävät henkilö- ja taloudelliset resurssit, jotta niille annetut tavoitteet ja toimenpiteet voidaan toteuttaa. Kaavoitustyötä varten on oltava ajantasaiset tiedot saatavilla. Lisäksi on tehtävä yhteistyötä mm. valtion tutkimuslaitosten kanssa, jotta heiltä saadaan tarvittavat tiedot huomioitavaksi mm. alueiden käytön suunnittelussa.

On hyvä, että strategiassa on tunnistettu politiikkajohdonmukaisuus, jolloin eri politiikkatoimet ovat keskenään linjassa. Kainuun liitto korostaa, että elinkeinoelämän ja alueiden kehittyminen on huomioitava eri strategioissa. Lisäksi yhtenäinen viesti EU-tasolle kokonaiskestävyyden (ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen) tavoitteesta on tärkeä.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

Ei lausuttavaa.

3.7 Suomi maailmalla

Strategiassa on huomioitu Suomen rooli kansainvälisessä yhteistyössä. Tavoitteena on, että ”vuonna 2030 Suomi on luonnon monimuotoisuuden tilan parantamisen ja kestävä kehityksen edelläkävijä maailmalla, EU:ssa, lähialueilla ja Pohjoismaissa. Suomi toimii aktiivisesti niin maailmanlaajuisesti kuin alueellisesti luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi edistämällä luonnon monimuotoisuuden suojelua ja sen kestäväää käyttöä sekä hyötyjen tasapuolista jakoa.” Tämän

osalta olisi tarpeen korostaa kansallisissa tavoitteissa ja toimenpiteissä alueellista oikeudenmukaisuutta, huomioida alueelliset erot ja alueiden merkitys tavoitteiden saavuttamisessa ja toimenpiteiden jalkauttamisessa. Myös sosiaalinen kestävyys ja hyväksyttävyyys on pidettävä ekologisen kestävyuden rinnalla.

Muita huomioita luonnoksesta

On tärkeää, että luonnon monimuotoisuusstrategian laadinnassa huomioidaan muut kansalliset strategiat kuten mm. Ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma (KISS2030) ja Kansallinen metsästrategia (KMS2035) ja vältetään mahdolliset ristiriidat kansallisten tavoitteiden päämäärien asettamisessa. Luonnon monimuotoisuusstrategian laadinnassa on hyvä tunnistaa sen vaikutukset maan- ja metsien käytölle, elinkeinoelämän kehittymiselle, työllisyydelle, taloudelle ja Suomen kilpailukyvyille. Strategian toimeenpanossa on turvattava sekä ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys, jotta hyvinvointi jatkuu tuleville sukupolville.

Kainuun liitto korostaa, että kansallisissa suunnitelmissa on huomioitava alueiden erilaisuus, alueiden osaaminen ja päätäntävalta. Metsien rooli luonnon monimuotoisuuden kannalta on oleellinen. On erityisen tärkeää, että viesti metsien monipuolisesta alueellisesta ja kansallisesta merkityksestä ja erityispiirteistä tunnustetaan ja Suomen hallinto viestii näistä EU-tasolle yhtenäisesti.

Kainuun liitto Kirjaamo
Kainuun liitto - Pentti Malinen, maakuntajohtaja/Sanna Schroderus,
suunnittelujohtaja/Sanna Nikola-Määttä, suunnittelija